

RESUM DE CONCLUSIONS DE LA JORNADA TÈCNICA DEL PASSAT 16/04/2016 SOBRE L'ESFONDRAJAMENT DEL CAMPANAR DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL DE ROSSELLÓ

El passat 16 d'abril es va fer la **jornada tècnica sobre l'esfondrament del campanar** de l'església de Rosselló (Segrià).

El mes de gener de 2016 es va ensorrar el campanar de l'Església de Rosselló (Segrià), causant només danys materials. Uns dies abans s'hi havia detectat unes esquerdes, i l'arquitecta municipal **Noemí Bañeres** havia endegat un protocol d'actuació, contactant amb la propietat (el bisbat de Lleida) i prenent mesures de protecció immediates per les persones.

La Jornada tècnica d'aquest 16 d'abril va ser organitzada per l'arpArq (Associació de Restauradors del Patrimoni Arquitectònic), amb l'assistència d'un total de més de 80 d'assistents, dels quals uns 60 eren tècnics, per tal de fer un debat tècnic sobre les possibles causes de l'esfondrament, sobre el possible futur de les restes d'un edifici d'aquest tipus i sobre la situació actual dels edificis patrimonials.

La recerca històrica va determinar que des de la seva construcció el 1756 (per l'arquitecte Josep Burria, que també va ser l'autor de la Seu Nova de Lleida) fins al 1965 no hi ha documentat cap problema al campanar. Des d'aleshores s'hi han anat fent intervencions de reparació parcials sense una visió tècnica global i de continuïtat per part del bisbat, el seu propietari, ni per part dels successius ajuntaments. Es van trobar unes fotografies del 2004, fa 12 anys, on es veien esquerdes de gravetat a les cantonades que senzillament es van rejuntar. La conclusió de les jornades va ser que aquest campanar va començar a caure al 1965, quan es van menystenir les primeres esquerdes, i que els edificis històrics s'arriben a ensorrar a base de passar per alt i no abordar seriosament i amb el coneixement suficient les patologies que van apareixent.

En relació a les possibles causes del col·lapse del campanar van sorgir diversos punts de vista, tot i que encara s'estan fent més estudis: 1) error del disseny dels murs de la torre i la mala qualitat dels materials constructius; 2) possible entrada d'aigua sense el necessari manteniment, la qual cosa va provocar el procés de degradació; i 3) poca o nul·la formació dels tècnics en construcció històrica i deficients protocols d'actuació per coordinar agents i administracions.

Sobre el futur de les restes de l'església, tots els ponents van estar d'acord en conservar-les i de tenir-les en compte de cara a la reconstrucció del campanar i de la part de temple afectat. Va ser molt emotiva la intervenció de diversos habitants del poble remarcant la importància que tenia per ells el campanar com a símbol del poble i la seva reconstrucció. Dins dels seus valors patrimonials, hi ha el simbòlic i sentimental. També es va llençar la proposta d'aprofitar l'avinentesa per a crear el Centre d'Interpretació Josep Burria, que seria una mena d'escola de promoció dels valors de les construccions del segle XVIII, i del defecte fer-ne virtut, evitant que es produeixin ensorraments com aquest en el futur.

A les ponències, els doctors **Ximo Company i Isidre Puig** van fer un recull de la historiografia de l'església a partir de la recerca dels arxius. **Miquel Àngel Sala**, arquitecte encarregat per part de la propietat del dictamen sobre el campanar i l'església, apuntava a un error del disseny dels murs de la torre i la mala qualitat dels materials constructius. El sistema constructiu dels murs del campanar és d'un full exterior de carreus ben treballats de 20 cm i un full interior de paredat ordinari de 80 cm. El mòdul d'elasticitat dels dos fulls és molt diferent (com si el full exterior fos de vidre i l'interior de plastilina, va posar d'exemple), de manera que el més rígid tendeix a emportar-se més càrrega i s'acaba trencant. Però per altra banda es posava en valor el tipus de construcció barroca, amb els nombrosos exemples presentats per l'arquitecte **Jordi Morros**, amb la prova evident d'edificis de 250 anys que es trobaven en molt bon estat. Si la manera de construir del barroc, encara que estigui molt allunyada de la construcció actual, és bona, es pot apuntar com a causa més probable l'envelliment natural provocat per l'entrada d'aigua sense el necessari manteniment, que haurien degradat els materials que componen els 2 fulls dels murs. Es va parlar d'exemples on amb patologies semblants s'havien fet intervencions de restauració molt agressives i molt costoses, o d'altres on amb només petites intervencions respectuoses amb la manera de construir històrica havia sigut suficient, com les explicades per el prestigiós arquitecte de Madrid **Francisco Jurado**, especialitzat en intervenció en estructures històriques. Jurado va concloure que la manera de construir històrica en molts casos és de bona qualitat, i que només cal fer-hi un bon manteniment i evitar l'entrada d'aigua. I que si la manca de manteniment ha generat deficiències greus i s'hi ha d'intervenir, s'ha de fer des de la lògica constructiva històrica, i no aplicant tècniques actuals com el formigó armat, que a la llarga acaben perjudicant encara més els edificis. **Melitó**

Camprubí, arquitecte, va fer un repàs general als possibles motius per els quals els campanars, o els edificis religiosos històrics, poden arribar al col·lapse. Per una banda hi ha les causes materials, a través d'un procés de degradació. Però també va apuntar a causes immaterials, intangibles. La poca o nul·la formació dels arquitectes en construcció històrica en sortir de les facultats i la relació entre l'administració que correspongui i l'església (com a propietat) per tal d'arribar a acords en la gestió, ús i manteniment dels edificis religiosos catalogats com a béns patrimonials. Va comparar aquesta relació en d'altres estats, com França, Bèlgica, amb Espanya. Va exemplificar la dificultat d'obtenir fons de finançament i la gran complicació de coordinació entre els diversos agents implicats. Va quedar clar que cal cercar nous protocols d'actuació, tot coordinant els diferents agents i administracions, per a detectar les problemàtiques en els edificis patrimonials de titularitat privada amb antelació suficient i garantir així la seva conservació.

Els parlaments d'inauguració els van fer l'**alcalde de Rosselló Josep Abad Mons. Salvador Giménez, Bisbe de Lleida, Antoni Vilanova, president de l'AADIPA** (Agrupació d'Arquitectes per la Defensa i Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic) i **Mercè Manonelles, presidenta de l'arpArq**.

Des de l'arpArq volem expressar tota la gratitud als ponents de gran nivell que van participar-hi de manera altruista, i que ens van fer veure diferents punts de vista per a enriquir el debat tècnic sobre les possibles causes de l'esfondrament, sobre el possible futur de les restes d'un edifici d'aquest tipus i sobre la situació actual dels edificis patrimonials